

Використання хмарних технологій, наприклад Google Earth Engine, дозволяє зменшити трудовитрати по підборі і завантаженні космоснімків. Широкі можливості автоматизації і доступність дозволяють використовувати хмарні технології для розробки схем порушених і відновлюються деревостанів, а також для оцінки лісовідновлення та ресурсного потенціалу окремих масивів і інших практичних завдань.

Література:

1. Баранчиков Ю.Н., Бобринский А.Н. Методы мониторинга вредителей и болезней леса / под. ред. В.К. Тузова. – М.: ВНИИЛМ, 2004. – 200 с.
2. Стыценко Ф.В. Разработка и применение методики и автоматизированной технологии оценки пирогенной гибели лесов на основе спутниковых данных: дис. ... канд. техн. наук (спец. 25.00.34). – М., 2016. – 131 с.
3. Сухих В.И. Аэрокосмические методы в лесном хозяйстве и ландшафтном строительстве. – Йошкар-Ола: МарГТУ, 2005. – 392 с.
4. Щурко Д.І. Дослідження зміни площі рослинності в програмному пакеті QGIS / Д.І. Щурко, Р.С. Молікевич // Використання ГІС-технологій в землеустрої, будівництві та управлінні водними і земельними ресурсами: Збірник матеріалів регіональної студентської науково-практичної конференції. – м. Херсон, 20-21 квітня 2018 р. – Електроний ресурс. – С. 11-13.
5. Malchykova D. Environmental protection and spatial planning of eco-net strategies in regions with high level of anthropogenic transformation of geosystems / D. Malchykova, A. Ponomareva, R. Molikeych // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: географічні науки. – Херсон, 2015. – № 2. – С. 50-65.

І.М. Явтушенко

*Херсонський державний університет,
yavtushenkoiryna@gmail.com*

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ РОЗСЕЛЕННЯ НАСЕЛЕННЯ У КУРСАХ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ

Населення кожної держави – найважливіших складова її функціонування і розбудови. Водночас воно є складовою світової спільноти, фундаментом подальшого економічного, соціального, культурного розвитку будь-якої країни [1]. Людина – творець матеріальних і духовних благ суспільства, активний компонент природного середовища, головна ланка, що пов'язує господарство країни з природними умовами і ресурсами. Незважаючи на певну традиційність геодемографічних досліджень, географічна скарбниця постійно поповнюється новими результатами дослідницьких пошуків в галузі населення і розселення населення [4].

Тому навчальний матеріал з географії включає систему знань про населення, основні демографічні процеси тощо. Оскільки господарська діяльність впливає на розміщення населення, то розгляд цього взаємозв'язку здійснюється через систему знань про зайнятість населення у різних сферах народного господарства, розміщення населення в залежності від виконуваної

роботи. Матеріал, що тут вивчається, характеризується великим динамізмом, постійною зміною кількісних показників населення, розвитку господарства. Отже, в сучасних умовах школа має готувати людей, які не лише знають закони суспільства і природи, а й зможуть отримані знання переробляти в своїй свідомості, зуміють виробити власні погляди на життя.

Огляд програм і фахової літератури [2, 3] дозволяє відмітити, що питання аналізу населення, розселення населення мають потужний потенціал до використання у різних курсах шкільної географії. Характер матеріалів дозволяє в залежності від типу уроку (урок вивчення нового матеріалу, комбінований, узагальнюючий, уроки формування вмінь і навичок, нетрадиційні форми навчання) використовувати різні методи навчання: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, краєзнавчий.

Так, у 6 класі при вивченні курсу загальної географії можливе застосування матеріалів роботи під час розглядання розділів “Людство на Землі”, “Природа і населення своєї місцевості”, де поглиблюються знання учнів про свій населений пункт, господарську діяльність населення з використанням краєзнавчого принципу.

Найбільш широкі можливості для використання міжпредметних зв’язків геодемографічних тем представлені у 8 та особливо 9 класах. Зокрема, при вивченні тем “Кількість, розміщення і густота населення, його вікова і статевая структура”, “Система розселення і розвиток поселень”, “Сільське господарство” розглядаються такі питання: сільське розселення і його географія, типи сільських поселень і особливості їх розміщення, сільськогосподарські угіддя, їх структура, меліорація земель, землеволодіння та його вплив на сільське розселення.

Складність і міждисциплінарність усіх тем, пов’язаних з вивченням населення, формують підґрунтя багаторівневого підходу щодо формування завдань різних рівнів для перевірки знань учнів з тематичного розділу: “Сільське населення. Типи сільських поселень.” (Таблиця 1)

Таблиця 1

**Рівнева система завдань з теми: “Сільське населення.
Типи сільських населених пунктів”**

Варіант	Рівень	Запитання
1	2	3
1	1	За якими показниками серед населених пунктів виділяють міста і смт?
	2	Що таке система розселення?
	3	Доведіть, що природне середовище України сприятливе для розвитку сільського господарства.
2	1	Що таке функція населеного пункту?
	2	Як розвиток економіки впливає на розміщення населення і навпаки?
	3	Покажіть вплив історичних передумов на сільське розселення в Україні.

1	2	3
3	1	На які види поділяються населені пункти?
	2	Як впливало природне середовище на розміщення населення в історичному минулому?
	3	Чому у Прикарпатті найбільша густота сільського населення серед усіх регіонів України ?
4	1	На які групи за кількістю населення поділяються міста?
	2	Які поселення і чому – міста чи села- виникли на земній кулі раніше?
	3	Покажіть вплив природних умов на людність і особливості розміщення сільських поселень.
5	1	Які сільські поселення вважаються хуторами?
	2	В яких областях України в селах проживає більше 50 % всього населення ? Які причини такого явища?
	3	Як впливає зростання продуктивності праці в сільському господарстві на кількість зайнятих у ньому?
6	1	В якій природній зоні України і чому найвища густота сільського населення?
	2	Чому в 90-х роках міграція населення із села в місто майже припинилась?
	3	Доведіть, що трудові навички населення впливають на розвиток і розміщення галузей народного господарства.

* Примітка:

- 1 – низький рівень складності
- 2 - середній рівень складності
- 3 - високий рівень складності

Доцільним є також широке використання геодемографічних тематичних ресурсів через призму різних методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності, проведення нетрадиційних уроків, створення проблемних ситуацій, спонукання до самостійного здобуття знань, застосування ігрових форм навчання.

Література:

1. Гукалова І.В. Вступ до фаху: географія і суспільство. Навч. посіб. / І.В. Гукалова, Д.С. Мальчикова. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. – 268 с.
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/images/files/doshkilna-crednya/serednya/derzh-standart/post_derzh_stan.doc
3. Назаренко Т.Г. Методика навчання географії України в загальноосвітніх навчальних закладах (особливості навчання) [Текст] / Т.Г. Назаренко. – Х.: ВГ «Основа», 2016. – 112 с.
4. Урбаністична Україна: в епіцентрі просторових змін : монографія / за ред. К. Мезенцева, Я. Олійника, Н. Мезенцевої. – Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. – 438 с.